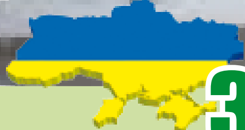

ЛВ

Лісовий вісник

№1 (52) 2016

цікава Україна

Загадка серед Карпат

(СТОР. 14)

увага!

Відчуй єдність у спілкуванні – передплати журнал

Передплатний індекс: 89631

Хочете передплатити Всеукраїнський журнал «Лісовий вісник»?

Будь ласка!

Запитуйте у відділеннях Укрпошти додаток до Каталогу періодичних видань №3.

Передплатити «ЛВ» можна в будь-який зручний для вас час. Пам'ятайте: «Лісовий вісник» працює для вас, шановні читачі, чекає на вашу підтримку і дякує за любов.

Колектив «ЛВ»

Всеукраїнський журнал

Головний редактор:
ЧУРИЛО Оксана Андріївна
e-mail: lv.oksana0007@gmail.com
моб. тел.: 067 3326460

Юридична адреса: пр-т Волі, 30, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43000
E-mail: lis.gurnal@gmail.com
Веб-сайт: www.lisvisnyk.com.ua

Свідоцтво Міністерства юстиції України про державну реєстрацію друкованого ЗМІ КВ №18041-6891Р від 16.08.2011 р.

Відділ реклами: моб. тел.: 0937480688, 0933911200
Бухгалтер: Віра Думська, тел.: 095 828 57 27
Керівник відділу верстки та дизайну: Микола Волошин
Керівник відділу фотографії: Олександр Дурманенко
Фото на 1-й стор.: О. Дурманенко
Віддруковано у ТзОВ «Друкмаркет».
Луцьк, 2016

Журнал можна передплатити у відділеннях Укрпошти або придбати та замовити у редакції «ЛВ». Передплатний індекс: 89631

Зміст

Вода і людяність

Що сьогодні дорожче? Кава в улюбленій кав'ярні чи вода? Проста вода, негазована чи малогазована. Залежно від того, якій ви надаєте перевагу. Скажете: звісно, кава. Але зайдіть у кафе і замовте просто пляшечку чистої води. Коли вам принесуть рахунок, переконую вас, будете здивовані.

Від якості води сьогодні залежить так багато, що її недаремно вважають новою світовою валютою, яка впевнено потіснила золото та нафту.

Думаю, ще однією валютою, яка також цінніша за золото, є людська доброта, щирість та любов до ближнього. Сьогодні поведу мову про воду і людяність. Про те, як одна людина об'єднала ці два поняття і дала світові поштовх для роздумів.

Маленька дівчинка Рейчл Пол стала відомою лише після своєї смерті, але вона зуміла стати Людиною з великої літери за свої неймовірно короткі 9 років.

Рейчл ніколи не була в Африці і вже ніколи там не побуває. Проте змогла врятувати від спраги та хвороб понад 60 тис. людей, давши можливість побудувати колодязі, облаштувати систему фільтрації і збору дощової води.

На лекції однієї благодійної організації у рідному Сієтлі дівчинка почула, як борються з нестачею води у найбідніших країнах. На екрані виринали дитячі обличчя, усміхнені, але знедолені і виснажені тіла, понівечені страшними хворобами. Побачила, як п'ють із калюж і боліт. Її вразила страшна цифра: 4 тис. дітей щоденно помирають від страшних недуг лише через те, що вживають брудну воду.

Рейчл вирішила відзначити свій дев'ятий день народження не так, як раніше.

Вона звернулася через Інтернет до друзів із проханням не дарували їй нічого, а скільки хто може перерахували для людей, які страждають без чистої питної води. Мала на меті зібрати 300 доларів, аби ощасливити п'ятнадцятьох. У свій день народження вона не встигала зібрати цю суму і дуже засмутилася. А через два тижні дівчинка з сім'єю потрапила у страшну ДТП і… загинула. Скот Харіс, той самий, чию лекцію слухала Рейчл і хто так здивувався вчинку маленької дівчинки, яка вирішила подарувати своє день народження іншим, вирішив знову відкрити її сторінку у пам'ять про дивовижну людину. І… сталося незвичайне: за лічені дні вдалося зібрати мільйон двісті тисяч доларів! Цієї суми вже вистачало для того, аби врятувати не п'ятнадцятьох, а тисячі.

Уже пізніше світ дізнався, якою була та дивовижна дівчинка. Як вона за своє коротке життя встигла кілька разів відростити і відрізати коси, аби віддати на перуки діткам, які залишилися без волосся через онкозахворювання, як розпорядилася після смерті віддати свої органи для порятунку інших, які можуть вижити.

Вчинки маленької дівчинки, але великої ЛЮДИНИ.

…Останні роки показали, що й українці – неймовірний народ: ми гуртом допомагаємо воїнам, хворим, збираємо кошти на гарні справи. А вода, скажете ви, у нас вона є… Що може загрожувати Україні? Наша держава багата на прісні водойми, нам не доводиться підводити до кожного кущика штучне зрошування, адже маємо благодатні умови для життя. Але останній рік показав, що криниці та водойми в Україні міліють, а їх чистота бажає кращого. І якщо ми не почнемо дійсно ефективно використовувати водні ресурси, не зрозуміємо справжню цінність води, хто знає, що чекає нас далі.

Думайте позитивно, робіть хороше, говоріть правду…

Головний редактор «ЛВ»
Оксана ЧУРИЛО

Франція – без поліетиленових пакетів. А Україна?

коротко

Під ризиком смерті від забруднення атмосфери перебуває кожен 918-й мешканець України. Про це йдеться в дослідженні агентства Блумберг, опублікованому журналом Nature. Україна посіла 9 місце серед 15 держав в анти-рейтингу країн за смертністю від забруднення повітря. Загрозу здоров'ю та життю українців становлять застарілі та вкрай неефективні підприємства енергетики й важкої промисловості.

Голова Волинської облдержадміністрації Володимир Гунчик доручив начальнику управління лісового та мисливського господарства в області Олександрові Кватирку створити робочу групу, яка має скласти списки офіційних пилорам в області.

Таким чином Гунчик хоче дізнатися про офіційно зареєстровані пилорами, а також зайнятися неофіційними.

У Дрогобицькому районі, що на Львівщині, збудують вітрову електростанцію потужністю 50 МВт. Кабінет Міністрів України вже надав згоду на виготовлення проекту землеустрою щодо відведення земельних ділянок для цих цілей. Проект передбачає встановлення 23 вітряків, які вироблятимуть «зелену» енергію. Вони будуть розташовані на 23 ділянках гірської місцевості. Одна вітрова турбіна розташовується на земельній ділянці площею 0,24 га.

У боротьбі зі шкідливим поліетиленом Франція пішла далі всіх інших європейських країн. Адже Брюссель зобов'язав усіх членів ЄС або зробити такі пакети платними до 2018-го, або поступово скоротити їх споживання до 40 одиниць на одну людину до 2025 р. У Франції ж вирішили повністю відмовитися від пакетів.

«Французькі урядовці планували з 1 січня 2016-го заборонити використання одноразових поліетиленових пакетів, однак відповідне розпорядження перенесли на 1 квітня», – повідомляє Euromag.

Очікується, що тримісячне відтермінування дозволить продавцям і покупцям краще підготуватися до нового табу французького суспільства. Крім того, за ці три місяці магазини зможуть реалізувати пакети, що залишилися на складах.

Інформацію про перенесення дати набуття чинності нового закону, що забороняє необмежене використання шкідливого для навколишнього середовища поліетилену, підтвердила міністр екології Франції Сеголен Руаяль. Перед впровадженням цього закону Франція провела потужну інформаційну кампанію серед громадян.

Щороку у Франції використовуються 17 млрд поліетиленових пакетів, з яких 8 млрд викидають не в урну, а в навколишнє середовище.

– В Україні в 2010 році Всеукраїнська екологічна ліга теж подавала законопроект у Верховну Раду щодо обмеження, а згодом – і повного вилучення поліетиленових пакетів з побуту, – каже голова Всеукраїнської екологічної ліги Тетяна Тимочко. – У 2012 році ми через депутатів внесли цей законопроект до Верховної Ради України. Він пролежав там рік, його навіть не голосували. Ми мали за рік зменшити використання поліетилену вдвічі у 2013 році. А в 2014-му мали бути роздані всі залишки поліетиленової продукції. Планувалося, що вже в 2014 році нові поліетиленові пакети не будуть вироблятися, а виробники поступово перейдуть на паперові.

Франція цей шлях теж почала приблизно у 2010 році. І в них ніколи не буває рішень із сьогодні на завтра. Ми знову подаватимемо свій законопроект, у нас є сильне лобі в Комітеті екологічної політики. Новий законопроект буде розраховано також на три роки. З 2016-го по 2019 рік іще раз спробуємо стати на цивілізований екологічний шлях.

Наш кор.

Неймовірні екобудівлі

Незважаючи на розвиток технологій, люди не забувають піклуватися про природу. У магазинах з'являються пляшки з високоякісного пластику, сумки з бавовни, органічна косметика. Однак на цьому жителі нашої планети не зупиняються. Все більшої популярності набувають так звані екобудинки – у їх створенні людям допомагала сама природа.

Підготувала Яна ТЕТ
Фото із сайта funway.tv

«Дякувати Богу, всі повернулися додому живими»

23 працівники державного підприємства «Баранівське лісомисливське господарство» Житомирського ОУЛМГ було мобілізовано від початку бойових дій на Сході нашої держави. На сьогодні 8 із них іще несуть службу. Ті, хто повернулися, отримали статус учасника бойових дій. Кожен із них пройшов свій бойовий шлях та виніс із цієї гіркої війни власний досвід…

Юрія Волошина було мобілізовано під час першої хвилі. Він, як і більшість тих, хто отримав повістку в березні 2014-го, думав, що вони просто пройдуть навчання та згадають усе, чому навчилися під час строкової служби. Проте зовсім скоро хлопці усвідомили, що на Сході відбувається справжня війна, а щоб вижити в ній, потрібно, з-поміж іншого, триматися один за одного, бути готовим підставити плече товаришеві та в будь-яку хвилину прийти на допомогу.

– Саме такі й зібралися в нашій батареї, – каже Юрій, – і, дякувати Богу, всі повернулися додому живими. Тепер часто телефонуємо один одному, нам є що згадати – у нас за плечима Дебальцеве…

Нам, хто про цю війну знає лише з розповідей та телевізійних сюжетів, лишається тільки дивуватися, як прості хлопці – кочегари, кранівники, верстатники – фактично в одну мить стали повноцінним бойовим підрозділом, здатним вистояти перед значно краще озброєним ворогом.

– Нерідко бої були такі, що, в прямому значенні, земля горіла… І кожен момент вимагав негайних та абсолютно правильних рішень. Помилки занадто дорого коштували, – згадує Юрій…

Тож коли траплявся перепочинок, у розмовах про життя сходилися на одному: «Виходить так, що кожне покоління проходить крізь війну: і дідам, і прадідам нашим довелося воювати, на долю батьків випав Афганістан… Ми ось теж мусимо зброю до рук брати…Тож маємо зробити все, аби хоч діти наші не знали війни…»

…Олег Павленко **(на фото)** із Черкаської області на війну пішов добровольцем. Удома залишив дружину та дванадцятирічну донечку.

– Не хотіли відпускати... – говорить боєць.

Із родиною тримав зв'язок телефоном. Більше року Олег воював. За цей час лише двічі відпустили додому. Тож до мирного життя, м'якого ліжка, чистого одягу і тихих ночей, коли не треба кудись бігти і ховатися під час чергового обстрілу, Олег Павленко ще й досі не може призвичаїтися.

– Найскладніше – спочатку. Треба було звикнути до обстрілів. А далі вже легше. Людина до всього призвичаїться, – констатує Олег. Незчувся, як війна стала буденною: копання окопів, будівництво бліндажів, перевезення боєприпасів, чатування – і так із дня на день.

На війні, як і в рідному Корсунь-Шевченківському лісгоспі, Олег Павленко був водієм. У перестрілках участі не брав, а от обстріл щоразу був як випробування на міцність нервів, на витримку:

– Ви ж бачите, яка війна зараз – ті звідти стрельнули, ті звідти. Нема таких боїв, як у Другу світову. Мусиш просто чекати – попаде чи не попаде, – розповідає лісівник.

Із великою вдячністю згадує волонтерів. Вони забезпечували практично всім – і харчами, й одягом, й екіпіруванням.

– Мені за весь час видали одну форму і берці. Бронежилет я сам купив. Все решта – завдяки волонтерам. Лісгосп продукти надавав. Й іншу пропонував допомогу, та я сказав, аби краще когось підтримали, кому потрібніше, – говорить Олег Павленко.

Зізнається, що найбільше вразило і запам'яталося, як не хотіли відпускати їхній батальйон на ротацію місцеві жителі, коли стояли під Волновахою.

– Вони казали, що поки ми стоїмо тут, то в них і магазини працюють, і пенсії є. Це були переважно літні люди. Підтримували нас, як могли, домашню їжу приносили. Ну й ми допомагали – консерви давали. Бо на пенсію всього не купиш. Полюдяному ставилися. А як інакше?, – пригадує солдат.

Повернувшись додому, Олег Павленко відбув відпустку і знову став на своє робоче місце у Корсунь-Шевченківському лісгоспі. Тепер звикає до мирного життя, мирних лісових доріг.

Прес-служба Житомирського та Черкаського ОУЛМГ

коротко

Заповідник «Медобори», що на Тернопільщині, долучився до проведення дозвілля дітей із Донецької області, які приїхали, аби відсвяткувати новорічні й різдвяні свята. Співробітники заповідника провели для гостей майстер-клас із плетіння дідуха – головного атрибута Різдва – та навчали виготовляти солом'яних павуків.

Також, як повідомляє прес-служба Тернопільського ОУЛМГ, діти довідалися, для чого їх робили наші предки. Зокрема, дідух – це символ родоначальника роду, місце перебування духів дідів-прадідів і покровителів будинку.

Тож дідуха ставили на найпочеснішому місці, чим засвідчували свою велику пошану до прародичів. Він наділений магічною силою, що оберігає родину від усього злого.

Солом'яні павуки відігравали значну роль у святкуванні Різдва і мали схожу силу оберегу для сім'ї. Зокрема вважалося, що павутина здатна вбирати в себе все негативне. Тож «павуків» спалювали щороку, вірили, що зі спаленням знищувався й увесь негатив.

Дітей також ознайомили з традиціями святкування Різдва на Тернопільщині.

Різдвяні «ялинки». Історія, індустрія та захист

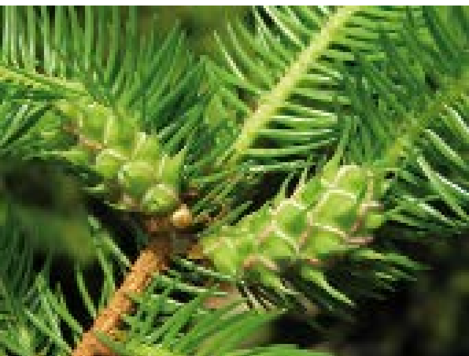
Як «ялинки» у різних регіонах та країнах вирощують дерева сосни, ялини, ялиці, дугласії, ялівцю, кедра, кипариса. На сході України це – сосна звичайна чи кримська, у Чернігівській області – ялина, у Карпатах – ялина та ялиця. Тому беремо слово «ялинка» в лапки.

Різдвяні «ялинки», упаковані для продажу

Різдвяні, або новорічні «ялинки» (Christmas Trees) здавна встановлюють у домах, дворах і на вулицях та прикрашають у багатьох країнах світу. У Франції різдвяне деревце прикрашали ще у XVI ст., звідти традиція поширилася у Німеччину, а в кінці XVIII ст. – у Центральну та Східну Європу. Різдвяну «ялинку» згадує Ганс Крістіан Андерсен у казці 1844 р. Велика Британія активно поширювала традицію ставити різдвяну «ялинку» у своїх численних колоніях, і в кінці XIX ст. вона стала популярною у США. Цар Петро I після поїздки у Західну Європу указом від 20 грудня 1699 р. призначив перенести святкування Нового року з 1 вересня на 1 січня, наказав також вішати на будинках прикраси з гілок сосни, ялини та ялівцю.

За іншими джерелами, традиція прикрашати «ялинку» саме з України та Польщі потрапила в Німеччину, а звідти повернулася в Росію. Варто згадати твори Миколи Гоголя, різдвяні святки та традиції різдвяного вертепу. Дійсно, дні зимового сонцестояння були дуже великим святом стародавніх слов'ян. У цей час спалювали старе дерево, прикрашене зеленню, як символ відродження, кидали у багаття насіння, горіхи та яблука. Це було як прохання до богів надати високий урожай наступного року.

Саме пряники, горіхи та яблука вішали на перші ялинки німці та французи і лише пізніше стали робити іграшки з паперу, скла та інших матеріалів.

Гали хермеса

Ще 200 років тому «ялинки» вибирали просто в лісі. У міру росту кількості мешканців населених пунктів, віддалених від лісу, з'явилися люди, які рубали «ялинки» та продавали у містах. Але попит на них зростав, і хаотичне вирубування найгарніших дерев завдавало відчутної шкоди лісові. Тоді у різних країнах почали використовувати для різдвяних свят дерева, вирубані під час рубок догляду.

У 80-ті рр. минулого століття у європейських країнах «ялинки» вирощували та продавали окремі виробники, які мали спеціальну клієнтуру. Комусь подобається сосна, комусь ялина, комусь ялиця чи дугласія, комусь високе та струнке дерево, а комусь – пишний кущик.

Окремі виробники у 1989 р. об'єдналися у Раду Європи з вирощування різдвяних «ялинок» – CTGCE (Christmas Tree Grower Council Europe), а у 2002 р. до цієї ради входили вже не окремі виробники, а відповідні національні асоціації. Так, норвезька асоціація з вирощування різдвяних «ялинок» «Norsk Juletre» включає 470 членів і 7 місцевих асоціацій. Місцевий річний попит у Норвегії становить 1,9 млн новорічних дерев, імпорт – 325 тис. При цьому в лісі вирубують 400 тис. «ялинок», а на спеціальних плантаціях вирощують 1,1 млн.

Загалом у Європі різдвяні «ялинки» вирощують на плантаціях на площі близько 115 тис. га, щорічно реалізовують близько 75 млн дерев, переважно ялин європейської

та голубої. Перше місце за кількістю вирощених «ялинок» посідає Німеччина, друге – Данія, причому Данія є найбільшим експортером у Європі.

Останнім часом і в Україні розпочато закладання плантацій, які розміщують зокрема на трасах ліній електропередачи, біля протипожежних розривів тощо.

Звичайно, попит на «ялинки» завжди буде. Але вже на другий день після Нового року на місцях ялинкових базарів можна побачити купи непроданих деревець. Для декого їхня вартість надто висока, а хтось надає перевагу штучним пластиковим, бо вважає, що відмовившись від живої прикраси, охороняє природу, а когось просто дратує необхідність щодня прибирати хвою, яка осипається.

У зв’язку з необхідністю задовольнити попит населення на різдвяні «ялинки» та зробити їхнє вирощування найбільш ефективним доцільно познайомитися з досвідом інших країн. Значною мірою проблеми вирощування й захисту новорічних красунь відображені у матеріалах спеціальних міжнародних конференцій, які збирають, починаючи з 1987 р. у США, Канаді, Данії, Австрії та інших країнах, а остання, дванадцята, відбулася у Норвегії на початку вересня 2015-го.

Завдання кожного виробника «ялинок» – продати найбільше дерев такої якості, щоб купували в нього, а не в конкурентів. Тому виробники фінансують наукові дослідження, пов’язані з питаннями оцінювання придатності ґрунтових умов, підбору видів і форм дерев, інтродукції декоративних видів і форм, селекції форм із заданими властивостями та стійких до збудників хвороб, технології вирощування, щеплення, зрізання, зберігання та транспортування вирощених деревець, маркетингу та економіки.

Приділяється увага питанням мікроклонального розмноження цінних форм «ялинок», вдосконаленню методів обрізки з метою формування крони, технології вирощування у контейнерах, захисту плантацій від бур’янів, комах, слимаків, хребетних шкідників і збудників хвороб.

Досліджують сезонну динаміку вмісту поживних речовин у хвої різних порід і форм. Адже взимку вона часто втрачає яскраво-зелений колір, характерний для вегетаційного періоду, коли відбувається фотосинтез. Іноді використовують підгодівлю чи обприскування дерев розчинами солей заліза, що сприяє підвищенню інтенсивності кольору хвої.

Проблему запобігання швидкому осипанню хвої вирішують шляхом вирощування та продажу «ялинок» у контейнерах, регулярного поливу, уміщення зрізаних дерев у воду, витримування певний час на холоді перед занесенням у приміщення, заміни електричних лампочок на лампочки холодного світла тощо.

Незважаючи на те, що під час вирощування різдвяних «ялинок» 10% витрат спрямовані на коригування крони, все одно 20% дерев бракують саме у зв’язку з незадовільною формою крони. У США стрижкою коригують 37–53% приросту «ялинок».

З метою покращення декоративності новорічних дерев довжину центрального та бічних пагонів регулюють хімічним і механічним способами. Так, якщо центральний пагін довгий, дерево вище, але пошкоджується пізніми весняними морозами та нерівномірно охвоєне, водночас якщо період росту пагону подовжений, дерево стає уразливим для шкідливих комах і збудників хвороб.

Як відомо, у хвойних дерев центральний та найближчі бічні пагони відіграють вирішальну роль в узгодженні росту стовбура та гілок, тобто в утворенні тієї чи іншої форми крони, а значить – декоративності та цінності різдвяної «ялинки». Виявлено, що вилучення бічних бруньок у верхньому кільці призводить до збільшення довжини та діаметра центрального пагону, розміру нових бруньок.

Здійснено експерименти з вилучення центральної та бічних бруньок, застосування гормональних засобів регулювання темпів росту дерева. Якщо бічні пагони отримують більше живильних речовин, ніж центральний, кільця гілок розміщені густо. І навпаки – за сильнішого росту центрального пагона, порівняно з гілками, утворюється струнка та відкрита крона з великими відстанями між кільцями.

Значну увагу приділяють захисту ялинок

Масове ураження «ялинок» фітофторою

від різних чинників упродовж усього циклу вирощування. Складені спеціальні порадники, в яких наведені шкали стійкості дерев, календарі з термінами можливого ураження, пошкодження, обліку та заходів, інформація щодо карантинних видів шкідливих організмів, методів моніторингу, опису різноманітних пасток тощо.

Стратегія інтегрованого захисту плантацій різдвяних ялинок спрямована не на знищення шкідливих організмів, а на утримання їхньої чисельності чи поширення на безпечному рівні. Важливе місце у цій стратегії посідають селекція стійких видів і форм та впровадження заходів підвищення стійкості рослин. Останні включають внесення необхідних добрив у певні терміни, дотримання необхідної густоти садіння, ретельний огляд садивного матеріалу з метою запобігання занесенню збудників хвороб.

Пагін ялиці, уражений фітофторою

Зважаючи на те, що дуже багато збудників хвороб переносяться вітром, для запобігання їхньому поширенню ряди «ялинок» розміщують паралельно напряму переважаючих вітрів. Зменшення густоти вирощування ялинок, хімічний та механічний захист від бур'янів, а також зрізання нижніх гілок сприяють зниженню рівня вологості у просторі крон і, відповідно, – зменшенню загрози розвитку хвороб.

Бруньки ялини, пошкоджені весняним приморозком

Деякі трав'янисті та деревні рослини є проміжними живителями іржастих грибів: іван-чай і черемха для іржі шишок, верба козяча – для іржі ялини, осика – для збудника соснового вертуна. З метою захисту від іржі застосовують гербіциди та арборициди для знищення проміжних живителів, фунгіциди – для знищення збудника на ранніх етапах хвороби, причому обприскують індивідуальні дерева та гілки.

«Ялинки» найбільш уразливі до зараження у період подовження пагона. У цей час застосовують фунгіциди проти збудників хвороб хвої, пагонів і гілок, вирізають уражені пагони, гілки й навіть окремі дерева.

Серед хвороб коріння, які уражують «ялинки» на плантаціях, добре відомі нам опеньок, коренева губка, а також мало вивчена в Україні коренева гниль, спричинена фітофторою. Збудники цих хвороб можуть жити у ґрунті десятиріччями навіть за відсутності живителя. Для запобігання поширенню опенька й кореневої губки рекомендують вилучати пні перед садінням культур, але це не виключає можливості поширення міцелію та спор. Для захисту від фітофтори рекомендують закладати «ялинкові» плантації на добре дренованому ґрунті, але поки що реальним шляхом є селекція стійких форм дерев.

На плантаціях «ялинок» найбільш шкідливими вважаються сисні шкідники – хермеси, попелиці, галлоутворювачі.

Так, у Данії, де як новорічну «ялинку» вирощують ялицю Нордмана, її пошкоджує кавказький ялиново-ялицевий хермес. На Кавказі ця комаха не завдає значної шкоди ялиці, оскільки її основний живитель – ялина східна, яка поширена на Кавказі, але відсутня у Європі. Тому у Данії хермеси розмножуються лише нестатевим шляхом і лише на ялиці Нордмана, що завдає великої економічної шкоди. Застосування деяких інсектицидів для захисту «ялинок» від хермеса призводить до знебарвлення хвої. Тому залежно від періоду розвитку пагонів вибирають ефективні препарати: у період до розпускання бруньок – піретроїди, під час розпускання бруньок – неонікотиноїди, а у серпні, до утворення воску хермесами, – системні препарати, зокрема моспілан і флонікамід.

Сосни, які вирощують як різдвяні «ялинки» на сході України, пошкодують такі самі комахи, як і у звичайних соснових культурах. Це – хрущі, великий сосновий довгоносик, короїди-коренежили, пильщики-ткачі, пізніше – пагонов'юни та сосновий підкоровий клоп. Якщо соснові культури до віку стиглості частково долають наслідки пошкодження цими комахами, то різдвяні «ялинки» за відсутності заходів захисту можуть втратити декоративність, що суттєво вплине на дохід від їхнього продажу.

Іноді на зрізаних сосонках у квартирах з'являються личинки рудого соснового пильщика, що вилупилися із яєць, відкладених восени самками на хвоїнки. За високої вологості хвої личинки можуть навіть закінчити розвиток і завити кокони. Але господарі іноді дуже бояться, що вони заподіють шкоду. Можемо їх заспокоїти – ані «ялинці», ані кімнатним рослинам, ані продуктам у хаті ці личинки не зашкодять.

Таким чином, економічно ефективне вирощування новорічних (або різдвяних) «ялинок» має базуватися на вивченні зарубіжного досвіду та наукових дослідженнях, які б урахували місцеві особливості лісорослинних умов, поширення шкідливих організмів, можливості підвищення декоративності та стійкості «ялинок» до несприятливих впливів навколишнього середовища.

Валентина МЄШКОВА

Альтернативні види палива від вінницьких лісівників

Держлісгоспи Вінниччини роблять усе від них залежне, щоб максимально забезпечити споживачів дровами. Зрозуміло: не можна зрубати лісу більше, ніж передбачено законодавчими нормативами. Однак лісівники збільшили об'єми реалізації дров'яної деревини, переорієнтувавши певну кількість технологічних дров на паливні потреби, за рахунок цього забезпечивши попит, що значно зріс.

Деревина – відновлювальне джерело енергії. Лісівники Вінниччини усвідомлюють, що в умовах суворої економії газу надзвичайно важливо максимально забезпечити заклади соціальної сфери, жителів регіону альтернативними видами палива.

В лісах Вінниччини переважають листяні насадження. Держпідприємства лісового господарства зацікавлені в якнайбільшому обсязі заготівлі цінних сортиментів – фанерного кряжу, пиловників, що мають високу ціну. Однак об'єм дров'яної деревини навіть у високопродуктивних листяних насадженнях становить не менше 50%.

Дрова – це низькотоварна деревина діаметром від 3 см. Держпідприємства їх заготовляють в основному завдовжки 1,2 м. Відповідно ціна цієї деревини невисока, а затрати на її заготівлю навіть дещо вищі, ніж на заготівлю цінних сортиментів.

Державні підприємства «Вінницький лісгосп», «Жмеринський лісгосп» мають потужні дровоколи і випускають дрова колоті. За 2015 р. ними виготовлено й реалізовано біля 2 тис. кбм дров колотих.

На сьогодні адміністративні та виробничі приміщення держлісгоспів мають дров'яне опалення, що звело використання газу до мінімуму. При реконструкції котелень встановлено піролізні котли з тривалим терміном горіння і високим коефіцієнтом тепловіддачі, що забезпечує окупність нового обладнання за 2-3 роки.

У держлісгоспах біля доріг створюють пункти зі складування дров паливних, де відбувається їх природне підсушування з наступною реалізацією. ДП «Тульчинське ЛМГ», наприклад, створило такий пункт на території Журавлівської деревообробної дільниці, де накопичується підсушений фонд дров. Тут налагоджено їх роз-

За 2015-й держпідприємствами лісового господарства Вінниччини реалізовано на енергоринок області 189,3 тис. кбм дров'яної деревини, у тому числі населенню – 107,6 тис. кбм, закладам соціальної сфери – 26,5 тис. кбм, іншим підприємствам і організаціям – 55,2 тис. кбм. Такий обсяг дров дав змогу заекономити майже 40 млн кбм газу.

пилювання, здійснюється відпуск та навантаження на транспорт споживачів.

Лісівники Вінниччини, крім заготівлі дров'яної деревини під час проведення рубок, вирощують так звані «енергетичні плантації» швидкорослих порід. Адже за відновлювальними джерелами енергії – майбутнє.

Станіслав ВОВК
Фото автора

Стихійний видобуток волинського бурштину: знищені ліси, покинуті люди і села

Видобуток корисних копалин завжди має негативні наслідки для природного середовища. Це – руйнування ґрунтів, зміна екосистеми та багато іншого. А коли мова йде про стихійний незаконний видобуток, то наслідки в десятки разів гірші. І найжахливіше, що відповідальних за це знайти не можна.

Нині йдеться про незаконний видобуток бурштину-сирцю у волинських лісах.

Глибокі ями по кілька метрів, викорчувані дерева, кущі, де нема рослинності, а лише пісок – приблизно на такі фото «місячних пейзажів» можна натрапити в Інтернеті.

Щоправда, ситуація з незаконним видобутком бурштину на Волині не настільки катастрофічна, як у сусідніх – Рівненській і Житомирській областях. Тут масштаби знищених лісів значно менші. За інформацією Волинської державної екологічної інспекції, загальна площа знищених лісів на Волині – 9, 06 га. Державі при цьому нанесено збитків унаслідок пошкодження 113 дерев до ступеня припинення росту на загальну суму 25 4533 грн та шкоду внаслідок пошкодження дерев до ступеня не припинення росту (кількість дерев – 1066 штук) на суму – 1061580 грн. А за порушення вимог земельного законодавства нанесено шкоду на суму 349919 грн.

Тим часом у Рівненській області, де виявили поклади сонячного каміння давно й намагаються видобувати ще й легальним способом, площа порушених земель на території області – 1056, 79 га. А на землях лісогосподарського призначення площі порушених земель внаслідок несанкціонованого видобутку бурштину становлять 353, 79 га. За інформацією Житомирського обласного управління лісового і мисливського господарства, загальна площа земель лісогосподарського призначення, на якій проводився незаконний видобуток бурштину, становила 572, 80 га, з них пошкоджено – 178, 25 га. А розмір збитків лише внаслідок незаконної порубки дерев на землях лісового фонду під час видобутку бурштину становить 944129 грн.

Проте слід пам’ятати ще одне: ці цифри змінюються у бік збільшення щодня. Цифри, що дозволяють зробити висновки про масштаби стихійної незаконної роботи старателів, які не дуже задумуються над тим, що через місяць чи рік люди, які раніше ходили в ліс по гриби, ягоди, тепер уже не зможуть цього робити. Тим більше, що зазвичай отакі глибокі ями (не має значення, яким способом видобувають бурштин – помповим чи за допомогою лопат), псують ґрунт, і там уже нічого не зможе рости. А глибина ям по кілька метрів становить загрозу і для самих копачів.

На Волині, у Маневицькому р-ні, поблизу сіл Вовчицьк, Лісове, Костюхнівка, такі ями намагаються загортати. Масовим заїздам копачів із сусідніх Рівненської, Львівської областей протистоять силовики, які дислокуються в лісах уже кілька місяців. Це Нацгвардія, інші батальйони, які брали активну участь у боях на Сході України. Для охорони порядку задіяно сотні людей із п’яти областей України. Вони змінюються на ротацію. Облаштували наметове містечко. До польових умов життя їм не звикати.

Напередодні січневих свят ми побували на клондайку, щоб переконатися, чи справді там ситуація під контролем.

– Ми не знаємо, скільки тут будемо. І кому це потрібно. Просто виконуємо наказ. Сказали тут стояти – стоїмо, – говорять

хлопці і просять не називати їхніх імен та відмовляються говорити на камеру.

– А що керівництво каже? – запитуємо.

– Що будемо тут до вирішення проблеми, до службового розпорядження, – знизують плечима.

Ходимо по «клондайку» і бачимо вже загорнуті ями. Також є кілька нових. Однак переконують, що просто трактор іще не встиг під'їхати.

Не дуже задоволені тим, що в лісі багато людей зі зброєю, жителі прилеглих сіл. Вони переконують, що незаконний видобуток триває. І зараз знову налагоджують схему.

Анатолій Максимчук із села Вовчицьк розповідає, що кожного вечора починається активний рух транспорту.

– Ми розуміємо: якщо вже забороняють копати, то хай заборонять усім, а не вибірково. А то тільки вечір – і одразу багато машин, які зникають у лісі. Куди вони зникають, ніхто не знає. Як і не знає, коли це все закінчиться. Ми вже втомилися від невизначеності, – розповідає чоловік.

Фактично – люди розгублені, бо заробити грошей ніде. Раніше ходили по ягоди й гриби – і від того мали копійку. Тепер там копають бурштин. Здавалося б, усі розуміють, що шкода екології, рідному краю, але є й такі, хто знає інше – треба вижити, і для цього всі методи застосовують. Інше питання, що вони готові працювати легально. Проте наразі такої можливості немає. Відтак і обурюються, що хтось нелегально наживається, а ті, хто хочуть заробляти законно, не мають на це можливості.

Поки більшість людей живе – як на голках. Не знає, що буде завтра. Не розуміє, яким чином можна видобувати бурштин законно. Люди намагаються створювати ТзОВи, щоб працювати легально. Такі намагання увінчалися успіхом у селі Галузія, де створили «Першу громаду села Галузія». І як завжди – «прості смертні» чекають вказівок зверху, тобто закону. Але питання не вирішують ні в Києві, ні на місцях.

Еколог МБО «Екологія-Право-Людина» Петро Тєстов розповів, що крім очевидних соціальних наслідків – зростання злочинності, звички місцевого населення красти у держави, небажання чесно працювати, є значні наслідки для довкілля, адже вирубуються ліси, забруднюються річки.

– У тому лісі, де вже побували бурштинокопачі, через декілька років повсихають усі дерева, бо гідрологічний режим порушений ямами та помпами. Проблеми будуть і у тварин, які потрапляють в ями і не можуть вибратися. Окремо треба зазначити, що бурштин добувають на цінних природних територіях. Наприклад, на Житомирщині нелегальний видобуток відбувався в унікальному заповідному лісі, де більше 80 років не було жодних рубок. А на Волині я особисто бачив ями на території національного природного парку «Прип'ять-Стохід», – пояснює він.

Еколог говорить і про чинне законодавство, яке дозволяє легально видобувати сонячне каміння. І ставить під сумнів законопроект «Про видобування і легалізацію бурштину», адже в ньому багато правок від юристів, які законотворці не враховують. Інший законопроект – «Про старательську діяльність» посилює відповідальність старателів і роз'яснює отримання ними спеціальних дозволів на видобування. І, за словами експертів, є більш дієвим.

Стосовно відповідальності за порушення законодавства, то слід зазначити, що, на відміну від сусідньої Росії, де передбачається відповідальність за нелегальний видобуток бурштину, в Україні спеціальної норми права нема. Передбачено лише відповідальність за порушення законодавства про надра, що тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову і кримінальну відповідальність.

Зимової пори всі говорять про затишшя на клондайку, бо ж видобувати бурштин, коли мете сніг, не так уже й просто. Загострення ситуації чекають, коли потепліє.

Аріна КРАПКА
Фото автора

P.S. За інформацією головного спеціаліста сектору охорони та захисту лісу Волинського обласного управління лісового та мисливського господарства Петра Романухи, у новорічні дні кількість природоохоронців із числа працівників лісгоспів та спецпідрозділів поліції зросла у рази.

Лісогосподарські та лісомисливські підприємства обласного галузевого управління продовжують забезпечувати продуктами харчування правоохоронців, які чергують у лісі. Допомагають паливно-мастильними матеріалами.

За допомогою спеціалізованої техніки лісівники вже частково рекультивували території, де було завдано найбільшої шкоди від незаконних дій бурштинокопачів.

Організація мисливських виставок у Львові XIX – початку XX ст.

Однією із основних складових, яка визначає ефективність мисливства, є його пропаганда для отримання позитивного іміджу у суспільстві з метою відстоювання інтересів мисливської галузі та ухвалення лояльних для цієї галузі нормативно-правових документів. Для реалізації цієї мети мисливськими товариствами використовувалися такі методи, як видання друкованої продукції, вибори в законодавчі органи влади лояльних до мисливства осіб, а одним із найефективніших засобів була організація мисливських виставок.

Як свідчать статути мисливських товариств, вони брали на себе організацію виставок, зокрема Малопольське мисливське товариство – організацію з'їздів та виставок, проведення інформаційної діяльності. Аналогічне завдання, наприклад, ставило перед собою і Львівське мисливське товариство «Тур», в статуті якого було визначено, що «найголовнішою ціллю товариства є розвиток мисливського спорту, видавництво літератури, організація бібліотеки, виставок, мотивація мисливської охорони через премії, конкурси тощо».

Крім громадських мисливських організацій, підготовкою виставок займалися також і наукові інституції, зокрема, відповідно до статуту, таку функцію було покладено і на Перший мисливський інститут, організований у Станіславові.

Варто відмітити, що організація мисливських виставок мала не лише гуманітарне, але й економічне значення. Наприклад, вартість всієї добутої у 1928 р. у Німеччині дичини нараховувала 75 млн марок, придбання набоїв та зброї – 18 млн марок, догляд за собаками – 12 млн, випуск мисливської літератури – 6 млн, а коштів від організації мисливських виставок поступило 2 млн марок.

До речі, у Німеччині в 1905 р. відбулося 37 виставок собак, а вже у 1912 р. за рік організовано 16 мисливських виставок та 116 виставок мисливських собак.

Йозеф Брандт. Полювання

Єгерський ніж.1920 рр.

Відомо, що 5 червня 1894 р. у Стрийському парку Львова була організована загальногосподарська Галицька виставка. Всього на ній відкрили 130 павільйонів. Був представлений також і мисливський, який займав площу 300 кв. м. На виставці було багато опудал, серед яких – опудала зубрів, сарни, вовка, лисиці, козулі, борсука, куниці, чаплі, диких гусей, качок, роги оленів, козуль. Оригінальним експонатом виділилося Лисовицьке мисливське товариство, яке представило опудало ведмедя, добутого Казимиром Водзіцьким, котрий тримає у своїх лапах таблицю із даними про проведені товариством протягом 23 років полювання. На окремому столику були представлені всі екземпляри журналу «Ловець», що видавався Галицьким мисливським товариством.

Широко була представлена мисливська вогнепальна зброя із львівських зброярень Дзіковського, Копчинського і Шатковського. Негативні емоції у жінок викликали розкладені фекалії диких тварин, але чоловіки-мисливці пояснювали, що вони є дороговказом для тих, хто переслідує дичину. Також були представлені ліки від мотилиці (фасціольозу) козуль, які додають у солонці.

Загалом експонати на цій виставці були систематизовані за розділами. До історичного належали стародавні викопні рештки мисливських тварин та давня зброя, за допомогою якої їх добували, набої, порохівниці, мисливські торби та ножі. Були представлені різноманітні прибори для мисливських собак (намордники, поводки, будки), збруя для коней, мисливські трубки, одяг. Також – розділ, присвячений сокільництву, в якому – різні специфічні знаряддя: рукавиці, шнурки, сітки, які використовуються для відлову птахів. Побут мисливців ілюстрували палатки, будиночки. Різноманітні мисливські товариства надавали звіти про добування дичини в окремих господарствах, плани організації мисливських господарств тощо.

У розділі «Історія природи тварин» серед іншого була колекція скелетів звірів, добутих у різні пори року, патології рогів. Відтворено місця перебування тварин, приклади пошкодження різними звірами лісових рослин.

У розділі «Догляд і охорона мисливських тварин» була представлена колекція насіння, дерев, кущів, які висаджуються у лісах та полях для підгодівлі, біотехнічні споруди, годівнички для куріпок та зайців, форма та відзнаки мисливської охорони, браконьєрські знаряддя з різних місцевостей країни, біноклі.

У розділі «Мисливські акліматизовані тварини» була сучасна мисливська зброя, набої, одяг та взуття на різні види полювання та пори року, човни і знаряддя для водного виду полювання, мисливські собаки, зразки дичини та приготування її до поштової пересилки у різні пори року, способи обробки дичини, виправлення свіжих шкір та способи їх зберігання, мисливські трофеї.

Крім того, велика кількість стародавніх видів мисливської зброї була представлена князем Євстахієм Сангуським, а саме – стародавні арбалети з XVII ст. та мисливські ріжки, оздоблені сріблом.

Цікаві давні знаряддя для полювання продемонстрував Владислав Пшибислав-

ський із Косова, а саме: стару мисливську зброю, шкіряні торби, рушниці. Олександр Швейковський представив форму мисливських урядовців із Косова. Лісові управління з Гриняви та Татарова – капкани та саморобні знаряддя, які гуцули використовують для добування ведмедів.

Наступна велика виставка у Львові була організована 4-5 липня 1908 р. «Галицьким клубом догляду та дресирування собак» у співпраці з Буковинською спілкою із розведення породистих собак у виставковому павільйоні парку Кілінського (сучасний Стрийський парк) під протекторатом князя Андрія Любомирського. Як відзначала преса, це була перша такого роду виставка собак, проведена у Галичині.

Участь у ній була платною і коливалася від 8 до 50 крон залежно від виду випробувань, на яку передбачалося виставляти собаку. Але участь у цій виставці тягнула за собою не лише фінансові витрати, а й можливість власнику собаки отримати грошову винагороду: за перше місце – 30 крон, друге – 20 крон, третє – 10 крон. Конкурс організовували окремо для кожної породи. До участі у виставці допускали лише перевірених ветеринарним лікарем тварин. Більше того, їх забезпечували безоплатним спеціальним харчуванням, представленим фірмою Fattinger & CO з Відня.

Тодішня преса відзначала, що особливим інтересом на виставці користувалися гончаки, яких брало участь 87 голів, а найбільшим зацікавленням – собаки англійських порід. Відзначалося, що виставка дала поштовх для розвитку Галицького мисливського собаківництва, так як багато собак, привезених з інших країн, залишились у Галичині.

Наступна така виставка відбулася у 1914 р., про що навіть випустили брошуру «Із виставки собак». Із початком Першої світової війни мисливські виставки у Львові припиняють існування.

Перша така післявоєнна виставка у Львові з'являється у 1922 р. (тривала з 23 по 26 червня). Всього 53 мисливці представили на ній свої трофеї.

Наступна – з 3 по 16 червня 1927 р. Як свідчить каталог, на ній показали трофеї 77 мисливців. Цікаво, що це були трофеї не лише тварин, які водяться на Галичині, але й екзотичних (крокодили, гірські барани, носороги тощо), полювання на яких могли собі дозволити лише тодішні аристократи.

Наступна мисливська виставка (з 5 по 30 вересня 1936 р.) була присвячена 60-річчю з часу заснування Малопольського товариства. Там були трофеї від понад 100 осіб. Зокрема 100 – оленячих рогів, 3 – лосячих, 18 – ланей, 530 – косуль, 100 кликів кабана, 11 трофеїв із ведмедя, 11 вовків, 17 рисів, 6 диких котів, 150 птахів. Загалом було більше 1000 експонатів! У тодішній пресі писали, що ця виставка відзначалася більшою кількістю експонатів, ніж попередня, 1927 р. Окремі мисливські трофеї були представлені на модних для того часу світлинах, зокрема,

Юліуш Коссак. Полювання на лиса

п. п. Корсака, Пухальського. Свої фотографії показали також державна рада з охорони природи та багато любителів фото. В рамках виставки трофеїв відбулася також презентація мисливських собак.

Звісно, тодішні журналісти схвально оцінили трофеї, які були добуті елітою. Особливою увагою відзначився трофей «Шкіра ведмедя», добутий Президентом Польщі Ігнатієм Мосціцьким 15 грудня 1932 р. на території надлісництва Ілемня в Східних Карпатах.

За підсумками виставки вручали нагороди власникам трофеїв. Журнал «Ловець» у №10 за 1936 р. детально, на шести сторінках, розповів про всіх її переможців. Із розвитком науково-технічного прогресу та загальної культури мисливці отримали можливість у мистецькому вимірі передавати власні здобутки широкому загалу. Зокрема у 1938 р. у Львові «Лігою охорони тварин» організована мистецька виставка «Тварини та природа у мистецтві». Цього ж року – «Мисливсько-природнича виставка фотографії», на якій було 350 світлин.

Нині виставки мисливських трофеїв практично не проводять. Більше того, на думку колишнього першого заступника голови Держкомлісгоспу Юрія Марчука, зараз мисливська культура перебуває на досить низькому рівні: «Ми – єдина в Європі країна, де не проводяться спеціалізовані мисливські виставки».

Підсумовуючи викладене, відзначаємо: Львів, будучи столицею Галичини, а за Другої Речі Посполитої – центром воєводства, мав вирішальне значення у виборі місця для організації мисливських виставок, де профільні громадські організації відігравали головну роль. Учасники виставок були вмотивовані нагородами та можливістю самореалізації при демонстрації власних добутих мисливських трофеїв.

Тема правового регулювання мисливства, його традицій, культури у Галичині в період XIX – початку XX ст. практично зовсім не досліджувалася. Тому для прийняття зважених управлінських рішень, які б ґрунтувалися на культурі попередніх поколінь, необхідно в майбутньому досліджувати цей напрям.

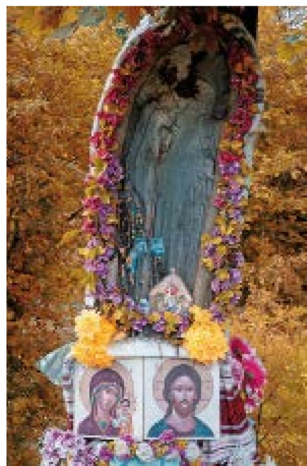
Олег ПРОЦІВ

Ворохта – загадка серед Карпат

Карпатський край – дивовижний! Поєднання величних гір, лугових просторів, стрімких кришталево-холодних річок із «осередками» цивілізації робить Карпати місцем, яке не просто приємно споглядати, а й цікаво досліджувати. Про туристичну привабливість гірських маршрутів написано чимало, однак є ще й культурно-історичні та духовні пам'ятки, які можна побачити лише тут.

Одним із таких цікавих місць є Ворохта, що належить до Яремчанського району Івано-Франківської області. Містечко з майже чотирма тисячами жителів розташоване на висоті аж 880 м над рівнем моря, біля самого Яблоницького перевалу, однак трішки збоку від основної магістралі Карпатського краю – автошляху Івано-Франківськ – Рахів. Саме це і зробило Ворохту маленькою загадкою для основного загалу туристів, хоча жодних проблем із доїздом сюди нема. На відміну від перенасичених мандрівниками маршрутів – з Івано-Франківська сюди рейсовими автобусами та маршрутками елементарно можна доїхати години за дві, з комфортом, наплічниками та однодумцями, за помірну ціну. Серйозні мандрівники Ворохту знають дуже добре, адже до Говерли звідси якийсь десяток кілометрів, а зовсім поряд – Верховина, з якої розпочинаються маршрути гірським масивом Чорногора.

Ворохта має славну історію, адже коли щодо часу заснування населеного пункту майже нічого не відомо, то перша згадка про нього датується XVII ст.

У 1884 р. тут проклали залізницю, яка пожвавила життя містечка. І дотепер рейки на собі тримають кам'яні мости-акведуки, перекинуті через урвища. Своєю арочною конструкцією вони справляють величне враження та є своєрідною візитівкою населеного пункту. Ще один символ Ворохти – унікальний гірськолижний комплекс трамплінів зі штучним покриттям, який дає можливість вправлятись у стрибках у довжину на лижах як юним спортсменам, так і дорослим професіоналам за будь-якої пори року. Загалом гори, які оточили Ворохту з усіх боків, змусили якось пристосовуватися до них, а тому в невеличкому містечку є аж 5 підйомників.

Славна Ворохта й духовними місцями. На всіх туристичних картах згадується унікальна церква Різдва Богородиці, що на вершині пагорба в північній частині містечка. Історія створення цього – одного з найдавніших храмів Гуцульщини – суперечлива, адже час його заснування, за дослідженнями різних істориків, дуже різниться: від 1615 р. і до кінця XVIII ст. Однак більшість згадок усе ж твердять, що спочатку церкву побудували у сусідньому селі Яблуниця, а вже у 1780 р. перенесли у Ворохту. Храм пережив у 1979 р. професійну реставрацію, але його первісна композиція залишилась абсолютно без змін. Додає йому унікальності ще й той факт, що церкву побудовано без жодного цвяха! Тут проводяться богослужіння, а тому всі охочі можуть не просто відчути дух століть та помилуватися розписами XIX ст., а й відвідати маленький музей, який розміщений у дзвіниці. Для мандрівників зазначу, що у Ворохті є дві церква з однойменними назвами. У 1924 р. було побудовано ще один храм Різдва Богородиці, також красивий та цікавий, однак із сучасніших матеріалів та звичний на вигляд.

Справжньою загадкою видається подія, яка сталась у Ворохті восени 2012 р. Над містечком лютувала гірська гроза – це коли зненацька налітає штормовий вітер із дощем та грозою, а через 20-30 хв. від нього залишається пара над асфальтом. У придорожній клен вдарила блискавка, яка не лише відколола шматок стовбура, але й проявила силуети Божої Матері та Ісуса. Першими цей феномен помітили місцеві жителі, які й

почали запалювати свічки та молитися навколо старого клена. І хоча офіційна церква утримується від коментарів, віряни переконані, що це – Божий знак та добиваються дозволу на будівництво поряд дерева каплички, адже щодня його відвідує велика кількість прочан з інших населених пунктів.

Ось така вона – Ворохта. Красива, корисна для здоров'я, високогірна та загадкова. А ще, десь кілометрів за три від містечка, посеред лісу, який простягається аж до самих гір, сховалося джерельце у дерев'яній хатинці навколо нього. Складно описати відчуття, коли вперше його бачиш. Мабуть, щось подібне відчували лише першовідкривачі невідомих земель. Так що, мандруйте і робіть відкриття – воно того варте, а Карпати – підходяще для цього місце!

Олександр ДУРМАНЕНКО
Фото автора

Небезпечні шляхи

Через аномальну погоду цього року в Карпатах зафіксовано передчасну активність ведмедів. Прокинувшись від сну, в пошуках їжі вони можуть заходити і на популярні туристичні маршрути. Експерти не рекомендують туристам планувати сольні або малогрупові походи в місця, рідко відвідувані любителями подорожей. За їхніми словами, саме там, де ведмеді «не звикли» бачити людей, може трапитися напад.

Варто відзначити, що випадки нападу ведмедів на людей вкрай рідкісні. Наразі стан популяції цих тварин у Карпатах катастрофічний, порівняно з сусідніми гірськими регіонами Словаччини та Румунії, де їх кількість перевищує дві-три тисячі. В Українських Карпатах рахунок іде на десятки. А все – через браконьєрство й антропогенні навантаження на ліси.

Але проявляти обачність у горах все ж варто, особливо – у важкодоступних місцях Карпат.

Наш кор.

Усе най-най... про дерева України

Найстародавніше дерево наших лісів – ялина (смерека). Її походження пов'язане з крейдяним періодом мезозойської ери, що розпочалася 145 млн років тому. Вже на зорі виникнення людство знало це дерево як цілюще. В Україні відомо дві дикорослих форми ялин – звичайна та гірська (смерека).

Найдовговічніше дерево в Україні – тис ягідний. Вік цього релікта може сягати 4 тис. років. У минулому він був поширений на всій лісовій зоні Європи, але всюди знищений через дуже цінну деревину (недарма його називають «королівським деревом»). Найбільший осередок тису – Княждвірський резерват в околицях Коломиї на Івано-Франківщині площею 206 га.

Найменш довговічне дерево. Невисоке деревце 5-10 м заввишки – верба козяча з широкими округлими листками, що трапляється в листяних і мішаних лісах, зазвичай живе 40-60 років, хоча за сприятливих умов вік деяких екземплярів може бути значно більшим.

Найшвидше росте серед наших дерев тополя. За рік живець тополі чорної (або канадської) завдовжки 30-35 см перетворюється на дерево заввишки 2-3 м. Учений-селекціонер Д. П. Торопогрицький вивів гібрид, який в умовах Херсонщини щорічно дає приріст 3-4 м. Більшість деревних порід, до речі, росте у висоту навесні або на початку літа лише кілька десятків днів, а тополя – з весни до осені понад 190 днів.

Найповільніше росте самшит. Річний приріст його в товщину не перевищує 1 мм. Через це річні кільця дуже тонкі, а межа між ними виражена слабо. Не дивно, що у віці ста років діаметр становить лише 6-7 см, та й висота невелика – 4-5 м. Проте на глибоких карбонатних ґрунтах самшит зростає швидше і може сягати близько 20 м заввишки при діаметрі стовбура 0,5 м.

Найпоширеніше дерево. З-понад 25 листяних і хвойних порід у наших лісах першість – за сосною. Вона займає понад третину площі наших лісів (35,9%) й зосереджена переважно на Поліссі. В Україні налічується 17 видів цього роду шпилькових дерев, а найчастіше трапляється сосна звичайна. На «другому місці» – дуб (27%), далі – ялина (9,9%), бук (9,0%), береза (4,8%).

Найвисокогірніше дерево – сосна гірська. Вона невибаглива, може рости на кам'яних сухих скелях і розсипищах із нерозвиненим шаром ґрунту й у таких умовах зволоження, що їх не витримає жодна інша порода. Має вигляд криволісся заввишки 2-4 м або дрібних карликових екземплярів заввишки 20-30 см. Її виявлено на висоті 1 936 м на горі Піп-Іван, а також на горі Петрос (2 000 м) у Карпатах.

Найвище дерево в Україні. Серед гігантів, які можна побачити сьогодні, рекордсменами вважаються окремі екземпляри дугласії швидкорослої на території Перечинського та Велико-Березнянського лісокомбінатів. У 90-річному віці вони сягають 56-метрової висоти та 1 м у діаметрі.

Найменше дерево з тих, що ростуть в Україні, – верба туполиста. Висота її становить лише 12-15 см. Трапляється цей «карлик» серед дерев на вологих вапнякових скелях в альпійському поясі Карпат, зокрема на горі Близниця.

Найтовстіше дерево нашої флори – дуб. Товщина старих дерев нерідко сягає 6-7 м, утім і серед них є «чемпіони». У с. Стужиця Великоберезнянського району на Закарпатті можна побачити дуб звичайний, стовбур якого має в обхваті 9,5 м.

Найбільш корисне дерево. «Дерево-комбінат» – так називають горіх грецький або волоський за те, що у переробку йдуть практично всі його частини. Деревина – із красивою текстурою, міцна, однорідна – йде на виробництво меблів, музичних інструментів, фанери, прикладів рушниць. Плоди використовують у кондитерській промисловості, консервному, плодово-овочевому та маслобійному виробництві. Горіхова олія потрібна у парфумерії, для виробництва художніх фарб, у поліграфічній промисловості. В народній медицині використовують усі частини рослини: листки, недостиглі плоди, кору коренів горіха і лакуни («перегородки») тощо.

Найменш «товариське» дерево. Якщо йдеться про плодові культури, то найтоксичнішим вважають волоський горіх. Дерево практично не співіснує з жодною плодовою культурою. Тому й садять його подалі від плодових дерев, на вільній ділянці, на межі. Несумісний горіх із яблунею, сливою, аличею, абрикосом, а черешня і вишня співіснують лише на відстані 8-10 м.

Георгій МАЦЕНКО

Мамина доля

Напевно, не так новий рік, як Різдво, у нас асоціюється зі святом сімейним. Де б ми не були, намагаємося цього вечора бути поруч із найріднішими людьми – батьками. Свята вечеря, кутя, червоний борщ із грибами та пампушками і – сім'я. Та стихія, яка тебе огортає невидимим ореолом захисту, завдяки якому скільки б тобі не було років, відчуваєш себе дитиною. Ми – діти, доки у нас є батьки… Старші люди люблять розповідати і люблять, аби їх слухали. Бо ж у кожного – своя історія із сотнями долесплетінь, переживань і щасливих моментів. Сьогодні у «Лісовому віснику» – одна з лісівничих мам.

…Старенька, худенька жінка дивилася на мене жваво, її думки роїлися, наче бджоли у вулику, і кожна була світлою і пам'ятною. Вона багато пережила, багато пам'ятає, досі вірить у добро і вчить близьких мудрості. Тієї невичерпної мудрості, якою її наділено сповна, і ще тієї, якої її навчило життя.

Стефанія Іванівна народилася 1926 року. На Івано-Франківщині, в м. Бокачівка закінчила 7 класів польської школи. Цього року їй 90, а вона й досі стежить за подіями в державі і дуже сердиться, коли хтось скаже щось криве за Україну. Пояснює: занадто багато вистраждала за неї, аби слухати порожнє слово.

– Я народилася в сім'ї багатій, розумній, християнській, – каже жінка. – Мій батько працював черговим по станції. За Польщі то була дуже велика повага і велика оплата. Мама – селянка, господиня. Нас було п'ятеро дітей. Мали два наймити, а тепер кажуть – робочі. Один пас худобу, інший – коней. Пам'ятаю, як мене тато повів записуватися у шостий клас у Бокачі, бо у нашому селі було тільки п'ять, то треба було довчатися там. Але із села приймали з п'ятого – в п'ятий. Директор школи співбесіду влаштував. Досі пам'ятаю останнє з питань: що на морозі скупчується, а на теплі – розширюється? Я взяла приклад з нашого життя: тато робив на станції, то я часто питала його про різне. Тато казав, що на зиму рейки скупчуються, а влітку розширюються. То я так і пояснила. Мене тоді тільки одну записали з п'ятого у шостий клас. Вчилася непогано. Була цікавою і допитливою. Пам'ятаю, як ми вчили про відступ льодовика. Вчили, що бузьки (лелеки, **– авт.**) були б у нас і зимували, але вони відступали перед льодовитим океаном. Я багато читала.

Пригадала жінка й свої перші митарства.

– Я ще в перший клас ходила, як третього мая, яке випало на неділю, побачила разом з іще двома дітьми велику фану (прапор, **– авт.**) біло-червону. З вулочки вийшов хлопець із закоченими рукавами і пішов собі дорогою. Це зараз діти біля ком'ютера сидять, а тоді в церкву ходили, то й ми собі йшли до храму. Але хтось заявив про те, що хлопці зняли польську фану, а натомість мали повісити українську, і це бачили діти. До мене в церкві підійшла дівка і каже: ходи, Стефко, додому, бо до тебе прийшли шандарі, тобто поліція. Колись так казали. Але, говорить: тільки ти не признавайся, навіть якщо когось і бачила, бо заб'ють і твого тата, і маму. Кажи, що нічого не виділа, – і все. Я так і зробила. Як мене не випитували, казала, що нічого не знаю. Мене мучили допитами аж по Йордан. Я вже втікала, здичіла, боялася всіх. А далі був суд… Ми з мамою приїхали, а там уже повно людей чекає. І того хлопця привели. Мене викликали на допит. Як стала біля «престолу», то ледь з-за нього виглядала. Пам'ятаю, як дві свічки горіло. І суддя, одягнений в біле, казав: «Дєтко, не бойся, мов правду». Той хлопець сидів крайнім зліва. Та я змовчала. Але там було ще два свідки, один із них (то була дівчина) розказав, що той хлопець літературу політичну читав. Через ті свідчення його посадили на п'ять років суворого режиму «картузької березки». А колись то була найстрашніша каторга. Того свідка десь через рік паралізувало. Та дівчина тільки заміж вийшла, і так вона мучилася довгих вісім років. Є Бог на світі! Він усе бачить і все чує.

Згадала жінка багато чого. Як один чоловік, що був, як вона каже, і вашим, і нашим, під впливом алкоголю розповів, що планують арештувати 22 дівчини. То було на Миколая, а на Анни дійсно був великий арешт. Стефанія також була у тому списку. Донесли, що вона «стафету» (записки бандерівцям) передає. Вона не знала, що там писали, але розуміла: та малюсінька записка, скручена в кружечок, як таблетка – вартує життів. А ще любила читати про історію України, розповідала іншим. Це за крамолу не вважала, але були й інші думки. У той

вечір відчула, що прийдуть по неї. Наказала сестрі тікати. А сама перескочила на інше ліжко і накрилася периною по шию. 16-річна дівчина була худенькою, носила коротку стрижку. Коли увірвалися в хату, діти почали кричати. Один із бандитів розкрив перину на тому ліжку, де мала лежати Стефа, торкнувся голови дівчини, яка вскочила на її місце, а в тієї були довгі коси, і вони зрозуміли, що то не та, яку шукають. Так випадок вдруге врятував Стефанії життя. Вона мала бути двадцять другою, але їй поталанило, всі інші 21 – потрапили до Сибіру.

– Немає сили подумати, що то за час був, – каже, зітхаючи, відважна жінка. – Коли тоді вийшла на двір, був великий мороз, а я ледь одягнена, почала тікати. Ще вистрелили в повітря. Сестра на ранок принесла пряженого молока, то я до того казанка припала, гріла руки і ноги. Довго на стрісі ночувала, ховаючись. Перемерзла страшно, бо ж ні валянок не було, нічого. Згодом мене перевезли на Львівщину, звідки мама родом. Кинули на віз, притрусили сіном, аби видно не було, і так везли. Двоюрідний брат не був проти прихистити мене. А я все у вікно дивилася, чекала, може, вже можна додому вертатися. Одного разу побачила чоловіка, як мені здалося, у червоних чоботях. То хлопець утікав аж із Франківщини. Він був босий, а ноги так змерзли і почервоніли, що здавалося, ніби він обутий. Наступного дня забрали і мене, і Михайла (брата, котрий прихистив) у сільську раду. Тоді світ був не брехливий. Люди були бідні, але мали честь. Та я мусила назватися іншим прізвищем, сказати, що привезла дрова братові. Із сільради мене забрав швагро. Я тривалий час ховалася у них. Вдень біля худоби в хліві, бо там тепло, а вночі – на горищі. За трохи перевозять мене до Липиці. Там моя старша сестра вчителювала. Я лягла на дошку, мене накрили купою паші. Коло Бурштина швагра затримали, запитали, куди їде, і попросилися, аби підвіз. Посідали на ту пашу, я й дихнути не могла. Але терпіла, і дихала через раз, щоб себе перед солдатами не виказати. Два тижні в сестри була. Всі боялися. Бо ж казали, як знайдуть, хто ховає, всіх виріжуть. Віддали мене до старої Магди. Якраз пішла чутка, що моє село попалили, багато людей арештували.

Було, що тітка ходила просити за мене. Їй сказали, що, як зголошуся співпрацювати з КГБ, простять усе. Тітка з тим прийшла до мене. Я була бідна, але аби зрадити когось, і мови не було… Престрибувати не годиться, зраджувати не можна. Не піду, кажу.

Приїхавши у рідне село, Стефанія переховувалася від людського ока. Сестра, ідучи до церкви, не раз бачила її нареченого. «Гарний був хлопець», – посміхається жінка. – Теж настраждався. Його так били, аби видав партизана «Курочку», що він ледь вижив. Може, того й так рано з життя Іван пішов. Бо ж били дротами». Іван запитав сестру, чи не приїхала Стефа. Та сумно сказала, що ні, але підморгнула йому. Він одразу все й зрозумів. Почав приходити. А люди з часом стали слідкувати, бо, мовляв, Іван десь пропадає, то вже точно Стефка вернулася. Молодята таємно розписалися. «Я боялася сама себе. Вже була незалежна Україна, але я ніколи нікому не казала, що була в УПА. Ні пенсії не хотіла, ні вдячності, нічого», – каже баба Стефа.

Сімейне життя Стефанія Колісник почала у 20 років. Жили у свекрухи. В її старій хаті народила діток, але двоє старших померли. То вона вже так трусилася над молодшими, що й годі.

– Тоді, третього квітня, як Богданчика народила, мороз був сильний. Аж ласиці на вікнах, – пригадує мати. – А ще через три роки Зеник з'явився. Виховувала по-християнськи. Одне на руку, друге за руку – і до церкви. Багато працювала, ще вишивати любила. Городу багато було. Почали будуватися. За два роки й хату звели. Хлопці підростали. Добре вчилися. На нашій дорозі дуже болото було. То треба було босому іти, а там – вбуватися. Або в чоботях. То, як приходила до школи на збори, нічого не казали, тільки, що у Богданка чоботи вимазані. А як він поступив вчитися, то сусіда сміялася: ніхто не поступив, тільки той, що був замащений, – сміється жінка. – Діти в мене виховані були, добрі. Я їх ніколи не била. Виховувала так: не пішли до церкви, не йдуть гуляти по полудню. Працювали, допомагали нам. Обоє вирішили на лісників вчитися. Один поїхав вступати до Львова, інший – у Мінськ. Богданко коні дуже любив. А коли закінчував науку в інституті, то на практиці був у лісництві у нас, в Бокачівці. Лісничий хвалив його, казав: будуть з нього люди. А мені то дуже приємно чути було, бо ж то мій син. А менший синочок вчився в інституті у Мінську. Дуже мав руки добрі до техніки. От тільки Зеник рано пішов з життя.

Жінка пропрацювала в колгоспі 45 років.

– Колись моя дитина захворіла, то я залишилася вдома, а мене за те оштрафували на п'ять трудоднів. Не платили нічого, а як не виробиш трудоднів – судили. Донечко, у нас рік дітей не було, то платити 150 рублів бездітних. Мусили козу здати, бо за вовну треба було платити. Отаке життя було. Хіба то життя…

Пам'ятає жінка, як засновували у них колгосп, пам'ятає, як його й розвалили.

– Ще батьківська старенька хата стоїть, – каже бабуся. – А от нову забрали до колгоспу на стодолу. Розібрали. До чого дійшло, доню. Мудрість де? Важке життя прожила я. Згадати страшно, як жила. А подивишся – знов війна прийшла. За що та Україна так страждає?.. Ото дивлюся у вікно, та й виглядаю сина з дружиною, онуків із правнуками. Чекаю їх, переживаю. Бо що для маминого серця може бути милішим, ніж те, коли поруч найближчі люди...

Олександра БІЛЕВИЧ
На фото: Стефанія КОЛІСНИК

«Екоподаток»

Прийняли Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо цільового спрямування екологічного податку».

Верховна Рада України постановила внести до Бюджетного кодексу певні зміни.

Серед них, у частині шостій статті 47 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., №41, ст. 546 із наступними змінами) викласти в такій редакції: «Кошти місцевих, Автономної Республіки Крим і Державного фондів охорони навколишнього природного середовища можуть використовуватися тільки для фінансового забезпечення здійснення природоохоронних заходів, включаючи захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, ресурсозберігаючих заходів, у тому числі наукових досліджень із цих питань, ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також заходів для зниження забруднення навколишнього природного середовища та дотримання екологічних нормативів і нормативів екологічної безпеки, для зниження впливу забруднення навколишнього природного середовища на здоров'я населення».

м. Київ.
24 грудня 2015 р.
№918-VIII

Екологічний пряник

Дарувати й отримувати подарунки – втішна справа. Часто задоволення від ролі дарувальника куди приємніше, ніж одержувача. Спостерігати усмішки, радість, захват, особливо якщо презент – твоїх рук витвір.

У січневому номері «ЛВ» спілкуємося з дизайнером, креативною людиною Катериною Демидюк. Під час інтерв'ю лучанка пригощає мене імбирними сніжинками. Сказати, що вони смачні – не сказати нічого. Проте довго не хотілося надгризати казкове печиво: надто миловидний витвір мистецтва.

– Почала займатися випічкою два роки тому, – каже співрозмовниця. – Мене спонукали гарні фото імбирного новорічного печива, які побачила у знайомої. Виникло бажання спробувати себе у солодкій справі, заодно порадувати рідних. Спекла, вийшло і пішло-поїхало. Пригадую, як мій хлопець подарував кілька наборів формочок, мовляв, твори. Після виготовлення печива хотілося практикувати й інші види десертів: брауні, американське печиво, ягідні пироги, торти… З якогось «енного» разу почало виходити!

Катерина зазначає, що виробництво імбирного печива займає в середньому 2-3 дні. Протягом одного дня дівчина готує тісто, випікає самі пряники. Наступний день-два – художнє оформлення виробів. Залежно від складнощів малюнка та кількості задіяних кольорів розмальовка може займати від декількох годин до цілого дня.

– Для виготовлення імбирного печива застосовую тільки натуральні інгредієнти: борошно, цукор, масло, мед, прянощі, наприклад, кориця, мускатний горіх, імбир, сіль. Щоб намалювати картинки на спечених виробах, використовую глазур, яку також роблю сама. Найголовніший інгредієнт моєї випічки – це любов, – посміхається лучанка.

У новорічні свята Катерина активно працювала над кількома масштабними замовленнями. Зокрема, батьки просили зробити подарункові упаковки печива дітям у дитячий садок. Також майстриня виготовила 20 великих імбирних ялинок заввишки 20 см, завширшки – 14 см, які відправили солдатам у зону АТО.

– Маю грандіозні плани для розвитку пекарської справи, – каже співрозмовниця. – Відколи почала отримувати замовлення, зрозуміла, що людям направду це потрібно. Тому є велике бажання продовжувати випікати. Крім печива, планую виготовляти на продаж іриски, пироги (солодкі і не тільки), капкейки, пончики та інші різновиди солодощів.

Тетяна МИЗНІКОВА
Фото з архіву Катерини ДЕМИДЮК

Паслін лікувальний, але... отруйний

Паслін солодко-гіркий, глисник – паслен сладко-горький (рос.) – solanum dulcamara L, белена глистник, блуш, вовчі ягоди, вовчі ягоди жовті, гадюча трава, глисник, глиставень, глистань, глистник, глистовник, глистяк, глостник, заплиха, заячник, надтинник, паслина, пасльон, пасьлен, пасьлін, паслін жовтий, псинка, псінка, солодкогорч, сороча ягода.

Напівчагарник із повзучим дерев'янистим кореневищем. Стебла довгі (40-180 см заввишки), розгалужені, плеткі, незначно опущені. Листки яйцевидної або яйцевидно-ланцетної форми, мають загострені кінцівки. Суцвіття волотисті, похилені, на довгих квітконосах. Віночок зіркоподібний, лілового кольору. Після цвітіння утворюється плід – яйцевидна ягода, спочатку зеленого кольору, а коли достигає – яскраво-червоного.

Паслін росте на берегах річок, озер. Рослина тіньовитривала. Цвіте у травні – серпні.

У народній медицині з лікувальною метою застосовують молоді трав'янисті пагони з листками при хворобах шкіри, особливо сверблячих екземах і запаленнях, при бронхіальній астмі, застудах, запаленнях сечового міхура, проносах, як ранозагоювальний і глистогінний засіб. Застосовують листки також при водянці, жовтяниці, коклюші; зовнішньо – при золотусі та ревматизмі: ягоди – при венеричних хворобах, епілепсії, приступах мігрені, відвар квіток – при легеневих хворобах і катарах дихальних шляхів.

Листки та ягоди пасльону солодко-гіркого отруйні, лікуватися ними потрібно лише під наглядом лікаря. Вони містять глюкоалкалоїд соланін, глюкозид дулкамарин, крохмаль, смолу, білкові речовини. Відомі випадки отруєння тварин і птахів. Отруєння ним ☛

Пісочне імбирне печиво

Інгредієнти:
100 г вершкового масла;
100-150 г цукру;
1,5 склянки борошна;
1 яйце;
2 ч. л. свіжого тертого імбиру;
1 ч. л. кориці і розпушувача для тіста;
1 щіпка меленої гвоздики;
шматочок темного шоколаду.

Перемішати тертий імбир із гвоздикою і корицею, змішати борошно й розпушувач. Розтерти розм'якшене масло з цукром і яйцем, додати в суміш спеції, потім поступово – борошно, замішуючи некруте тісто.

Розкачати тісто в пласт 0,5 см завтовшки, вирізати з нього фігурки, викласти на змащене олією деко. Посипати печиво крупним цукром, поставити в розігріту до 180 градусів духовку, запікати півгодини. На гаряче печиво на дрібній тертці потерти шоколад.

Відвар стебел із листками і зеленими ягодами пасльону солодко-гіркого вживають для обмивань, примочок, ванночок при лишаях та інших шкірних хворобах.

Ще у жовтні біля берегів водойм Західного Полісся, гордовито прагнучи у вись, спираючись на молоді вільхи, красується своїми ягодами та листям паслін солодко-гіркий. У цей час стиглі ягоди інших рослин знайти важко.

Валерій ПНЕВСЬКИЙ

порушує координацію рухів у великої рогатої худоби, викликає пронос, серцебиття.

Сергій Томілін (1959 р.) призначав 10% спиртову настоянку пасльону солодко-гіркого при запаленні мигдаликів, середнього вуха, грипі, бронхіальній астмі, діареї, запаленні сечового міхура, кропив'янці, метрорагії, при висипах на шкірі, що супроводжуються свербінням. Вживати препарат слід по 10 крапель 2-3 рази на день. Його можна замінити порошком трави – приймати 2 рази на день.

лісова кухня

Імбирне печиво з гарбузом

Інгредієнти:
200 г пюре з гарбуза;
2 склянки борошна;
1 склянка коричневого цукру;
0,5 склянки олії без запаху;
0,5 склянки подрібнених горіхів;
по 1 ч. л. мускатного горіха і меленої кориці;
0,5 ч. л. меленого імбиру/тертого;
щіпка солі.

Перемішати борошно з прянощами і сіллю. Міксером збити пюре гарбуза з маслом і цукром (на повільній швидкості протягом 2 хв). Погасити соду оцтом/соком лимона, перемішати з гарбузовоі масою. Додати борошняну суміш, перемішати, всипати горішки, знову перемішати.

Застелити пергаментом деко, змастити його олією. Зачерпувати ложкою тісто і змазаними олією руками формувати печиво, складаючи його на відстані. Запікати печиво протягом 15-20 хв. (температура – 180 градусів), прикрасити за смаком.

Смачного!

Олімпійські ігри для голубів

Необхідність у голубиній пошті зникає у процесі науково-технічного прогресу. А велика любов до поштових голубів перетворилася на особливий вид заняття – спортивне голубівництво. Це захоплення популярне в усьому світі. Вагоме місце в історії розвитку голубиного спорту належить європейцям. Західна Європа кохається у цій справі і є основним джерелом селекції спортивних голубів. Великий відбиток в історії голубівництва залишив також українець Роман Кузів. Мета його життя – розведення та тренування голубів. Це стало початком голубиного спорту в Україні. Світова Федерація Спортивного Голубівництва проводить перегони і опрацьовує результати. На основі цих даних організовують олімпіади та виставки пернатих в усьому світі. Швидкість польоту голуба на перегонах, залежно від дистанції і сприятливих умов, сягає близько 100 км за годину. Кожен спортивний голуб особливий. Неможливо купити вже готового до змагань птаха. Голуби-спортсмени – це результат плідної праці та безмежної любові до пернатого. А здоров'я та прагнення суперництва приносять задоволення не тільки власнику, а й глядачам дійства. На змаганнях фіксують час прильоту спортивних голубів за допомогою годинника. Кожен птах оснащений мікрочіпом, який розміщують на лапці. У змаганнях беруть участь як голуби, так і голубки. Перевозять птахів у спеціальних клітках, так званих голубовозах. Голубівники, підопічні яких відзначилися на змаганнях, отримують нагороди та достойні премії.

Побутує традиція випускати свійських голубів у небо під час урочистих подій. На весіллі подружжя випускає з рук білих птахів миру як символ вічного кохання. Витривалі та зовні привабливі птахи часто є «експонатами» на різноманітних виставках, а в курортних містах популярним бізнесом стає фотографування з екзотичними видами голубів. Приміром, нещодавно в американському місті Солт-Лейк-Сіті відбулася незвичайна виставка голубів «NPA Grand Nationals», яку організувала Національна асоціація голубівників. У заході брало участь понад 3721 конкурсант з усієї Америки та Канади. «NPA Grand National» – найбільша виставка голубів у США. Щороку її відвідують близько 9000 глядачів.

Сотні кліток із птахами можуть побачити й українці. Кар'єрів, кінгів, дутишів, німецьких, чеських, віденських пернатих на щорічних виставках в усій Україні представляють голубівники із Закарпаття, Хмельницької, Львівської, Тернопільської, Київської, Волинської, Івано-Франківської, Миколаївської, Донецької областей.

Ось уже півстоліття заради краси розводить голубів волинянин Віктор Возняк. Голуб'ятник пана Віктора порівняно невеликий – складається лише з сотні особин, але вражає розмаїттям порід. Є тут бельгійські голуби, китайські чайки, якобіни, павичі, ейські й ростовські трясуни, англійські й брненські дутиші. Великі та маленькі, різнокольорові та однобарвні – вони милують око сотень тисяч глядачів у всьому світі. Переконайтеся самі!

Понад 5 тис. років тому людина приручила сизого голуба – предка майже всіх голубів, котрі живуть нині. Пізніше люди вивели понад 200 порід цих пернатих. Птах миру швидко став улюбленцем спочатку королівських родин, а тоді й усіх, хто міг собі дозволити його утримання. А голубина пошта була єдиним видом комунікацій упродовж багатьох століть.

Анна КРАВЕЦЬ
Фото автора

П'яний ліс

Цей дивний ліс виріс на схилі Slope Point (у перекладі – Похилий мис), який розміщений на одному з островів на півдні Нової Зеландії. З узбережжя тут постійно віють вітри. Їхні повітряні потоки настільки сильні, що дерева, адаптуючись до цих умов, пригнулися до поверхні землі та викривили при цьому власні стовбури.

Дивну місцевість облюбували новозеландські фермери, котрі використовують безкраї полонини для випасу овець.

Однак є і дещо позитивне у цих криволіссях. Лише в них можуть врятуватися або просто перепочити вівці та їхні пастухи від постійних сильних вітрів. У таких місцях «вітрової тіні» іноді вони розташовують навіть власні будиночки.

Підготувала Яна ТЕТ
Фото із сайта newecolife.com.ua

Усміхнись!

ВИЛІКУВАВСЯ

У дільничного Петренка боліло все: ноги, руки, хребет... Він уже плекав наміри вийти на заслужений відпочинок, аж раптом кум запросив Івана відзначити день народження. Погуляли чоловіки на славу, тож повертався Петренко додому пізно ввечері через ліс. Ледве завів мотоцикл. Виїхавши на лісову дорогу, щосили рвонув уперед. Їхав із вітерцем, аж за вухами гуділо. Раптом земля перевернулася перед очима – і дільничний бахнувся об щось м'яке та тепле. Через якусь мить могутній храп долинав до вершечків сосен.

Прокинувся Іван серед ночі від того, що все тіло свербіло і по ньому щось набридливо повзало. Протер очі і зрозумів, що лежить... у мурашнику. Довго витрушував із одягу кусючих комах, а вдома скинув із себе одяг і намочив у тазику. Відтоді всі Петренкові хвороби де й поділися. Він іще довго служив у міліції, розповідаючи за чаркою про дивовижні властивості мурашиної кислоти.

Наталія ЛЕГКА

«Благодушність»

Подружилися на подвір'ї
Півень та собака.
Тож собака, де не ходить,
Про одне патяка:
– Я за півня вмерти ладен,
Бо люблю, як сина.
Не впаде пушинка з нього,
Не впаде пір'їна!
Півень, шию розтягнувши
І закривши очі,
Все показував собаці
Здібності співочі,
Все виспівував про дружбу,
Доки на світанку
Не ввігнав йому друзяка
Зуби у горлянку.
Непогано з тим дружити,
Хто від тебе дужчий.
Та не будь же благодушним,
Ока не заплющуй!

«Таткова радість»

Татко хвалиться синочком:
– Хто б мені повірив?
Три годочки, а вже знає всіх тварин
І звірів. – Тітка книгу товстелезну
Дістає із шафи.
– Що оце? – кива на зебру.
– Це такі зирафи.
– А оце? – осла підносить.
– Це таке лосатко.
– А оце? – на мавпу тиче.
А оце мій татко!

«Еволюція»

В зоопарку батька
Запитав хлопчина:
– Чи то правда, що від мавпи
Походить людина?
– Правда, – мовив батько. –
Наука доводить,
Що людина, безперечно,
Від мавпи походить.
– То чому ж ці мавпи
Сильно так відстали?
Чом людьми ще й досі
Справжніми не стали? –
Батько вуса гладить,
Весело сміється:
– Таке, синку, й людям
Не всім удається.

Павло ГЛАЗОВИЙ

Анекдоти

Посперечалися ведмідь і заєць, хто кому більше зубів виб'є. Замахується заєць – 4 зуби у ведмедя випало. Б'є ведмідь – вибиває зайцеві тільки 2.

– Як так вийшло? – шокований ведмідь.

– А більсе нема.

П'яний чоловік підібрав кота і приходить додому. Відчиняє жінка. Чоловік каже:

– А це мавпа з джунглів.

– Ну де ж це мавпа? – з посмішкою говорить жінка. – Це – кіт.

– Взагалі-то, я котові казав...

Йдуть фізик і математик по лісі, і на них несподівано вискакує ведмідь. Математик думає:

- Його швидкість – 20 км/год, маса – 300 кг, тікати марно: все одно наздожене.

Фізик думає:

– Так, обсяг його шлунка – 20 кубічних дециметрів, об'єм людини – як мінімум 100 кубічних дециметрів. Треба бігти, йому і одного математика вистачить.

Кажуть, що все-таки бувають хлопці, які після фрази «з мене шоколадка» її й приносять.

– Тату, ці комарі не дають мені заснути.

– Синку, вимкни світло, заплющ очі і спробуй заснути.

Син вимкнув світло, раптом побачив світлячка і кричить:

– Тату, тепер вони мене з ліхтариком шукають!

– У маршрутці бабця довго і пильно дивилася на студента, який жує жуйку... Дивилася-дивилася, а потім каже:

– Дарма ти, синку, мені це все розказуєш. Я ж глуха...

Чарівний ліс

Жив собі заможний чоловік із сином. Коли хлопець став дорослим, батько сказав:

– Вирушай у подорож світом. От тільки поспішай не гроші заробляти, а розуму набиратися. Дізнайся, як живуть і працюють люди.

Дав золотих монет на дорогу, наказавши їх не витрачати даремно, благословив і відпустив.

Мандрував юнак, коли це опинився в одному місті. Дивиться: ведуть чоловіка до в'язниці.

– Скажіть, люди добрі, – звернувся він до оточуючих, – що поганого зробив цей бідолаха?

– Має багато боргів і не може їх сплатити. Тому повинен сидіти за ґратами.

Мандрівник звернувся до суддів:

– Панове, чи можу сплатити борги чоловіка та викупити його з неволі?

– Будь ласка, – почув у відповідь юнак.

Хлопець віддав усі гроші, продав одяг і нарешті зібрав потрібну суму. Судді відпустили в'язня, й вони вдвох вирушили подорожувати світом без копійки в кишені.

Одного разу зголоднілі мандрівники лягли відпочити під деревом.

– Набридло таке життя й тебе шкода, – раптом сказав викуплений чоловік. – Адже не з власної вини страждаєш. Ходімо до моєї названої сестри-чарівниці, хай зарадить нашим бідам.

– Згода.

Довго йшли, нарешті дісталися лісу. Дерева височенні – аж до самого місяця, листочки на них золоті, а гілки – срібні. А посеред галявини палає яскравий вогонь і дим в'ється.

Хлопець, недовірливо оглядаючи все навколо, тільки шепоче:

– Дивина яка…

– Не бійся, – заспокоює товариш. – Ніхто нас не скривдить, адже тут мешкають мої названі сестри з матерями. Зачекай, повідомлю про наш прихід. Тільки запам'ятай: якщо тобі дороге життя, не кажи жодного слова. Будь уважним, адже під золотим деревом збираються чарівниці, щоб вишивати й таночки водити. Якщо помітять, нашлють закляття.

Сказавши це, чоловік мов крізь землю провалився. Минув якийсь час. Юнакові набридло чекати, й він вирішив прогулятися лісом. Раптом дивиться: крилаті дівчата танок водять. Сховавшись, хлопець хотів поспостерігати за красунями, та, на біду, одна з них помітила непрошеного гостя й наслала чари. Тієї ж миті бідолаха осліп та онімів.

Невдовзі на крилах прибув товариш, дістав маленьку сопілку, сів на дереві й заграв. З усіх боків почало злітатися стільки чаклунів і чарівниць, братів і сестер названих, що й не злічити. Подалися вони шукати в лісі цілющі трави, щоб вилікувати юнака. І справді, незабаром гість одужав.

Крилаті дівчата почали вмовляти красеня лишитися з ними, обіцяючи оженити на найвродливішій чарівниці.

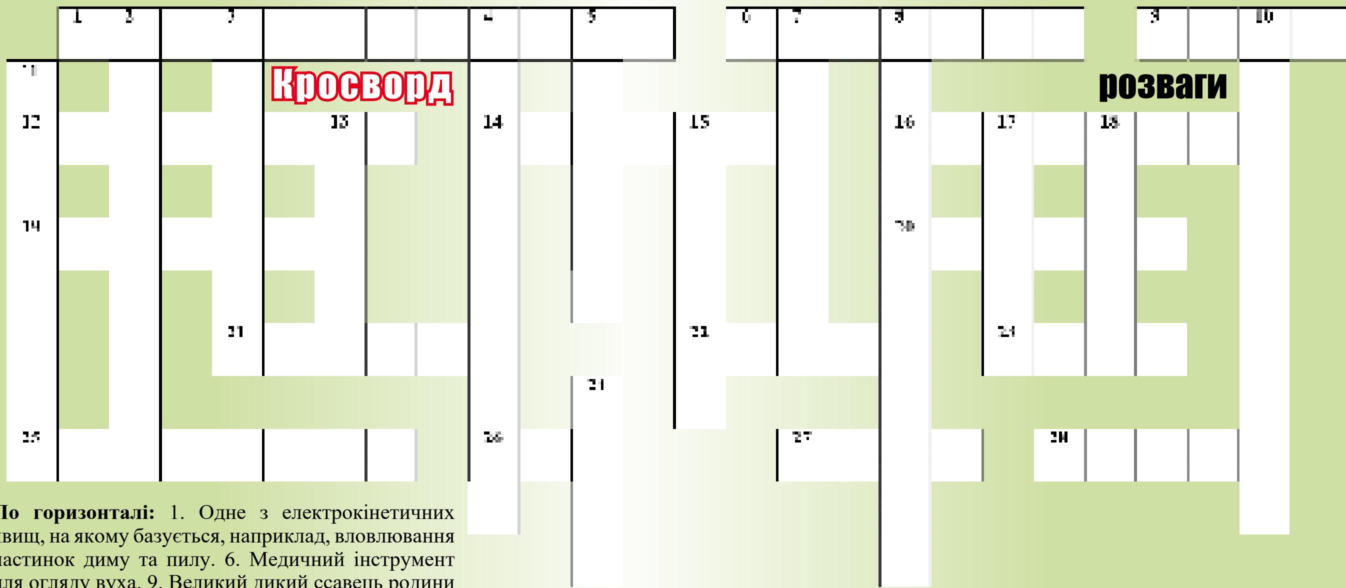
Хлопець подумав-подумав і сказав:

– Дякую вам усім, але на мене чекає старий батько. Багато чому навчився, мандруючи світом, і у вас хорошу науку здобув. Найкраще там, де серце лишилося. Моє – в батьківському домі.

Повернувся юнак до тата мудрим і спокійним та з чарівними подарунками. Незабаром зустрів дівчину, з якою створив гарну сім'ю, і жили вони у щасті й коханні.

Сербська казка

Фото Олександра ДУРМАНЕНКА

По горизонталі: 1. Одне з електрокінетичних явищ, на якому базується, наприклад, вловлювання частинок диму та пилу. 6. Медичний інструмент для огляду вуха. 9. Великий дикий ссавець родини бичачих. 12. Жанр поезії, що ідеалізовано описує пастуше і сільське життя на лоні природи. 14. Трикутна жіноча хустка, яку носять на голові або шиї. 16. Система фізичних вправ, спрямованих на виховання в людини спритності, сили, витривалості. 19. Метод дослідження живих систем за допомогою вимірювання електричної провідності цієї системи для постійного чи змінного струму. 20. Багаторічна трав'яниста рослина з роду Полин висотою до 150 см. 21. Світильник на високій підставці, який стоїть на підлозі. 22. Назва передостанньої літери (y) латинського алфавіту. 23. Пристрій особливої конструкції для перекриття трубопроводу. 25. Погана (холодна, дощова, вітряна) погода. 26. Ріка в Африці, одна з двох найбільших за довжиною річкових систем у світі. 27. Назва рослин, переважно трав'янистих, яких об'єднують у родину злакових. 28. Установа, яка займається збиранням, упорядковуванням і зберіганням старих документів, писемних пам'яток та ін.

По вертикалі: 2. Прилад для визначення кількості жиру в молоці. 3. Співвідношення фарб, кольорів за тоном, насиченістю, що створює певну єдність картини. 4. Музикант, який грає в оркестрі. 5. Крайній, найвищий ступінь захоплення. 7. Гусенична або колісна самохідна машина для переміщення та приведення в дію сільськогосподарських та інших знарядь. 8. Масові змагання з різних видів спорту. 10. Вимерлий рід рослиноїдних динозаврів. 11. Тубілець. 13. Густий поживний напій, який виготовляють із молока спиртовим і молочнокислим бродінням. 15. М'який, блискучий білого кольору лужний метал, який швидко окислюється на повітрі. 17. Автор ліричних поезій. 18. Духовий мідний музичний інструмент високого регістру з зігнутим у кільце циліндричним або конічним корпусом і розтрубом на кінці. 24. Низький жіночий або дитячий голос.

Відповіді на кросворд у «ЛВ» №11-12

По горизонталі: 1. Амінокислота. 6. Абонент. 9. Йог. 12. Орхестра. 13. Кератин. 15. Мандарин. 18. Фантаст. 19. Зодіак. 20. Мікадо. 21. Епоха. 22. Агат. 4. Грязовик. 25. Око. 26. Язик. 27. Архів.

По вертикалі: 2. Махінація. 3. Ністагм. 4. Лексиколог. 5. Торакс. 7. Бунгало. 8. Умізматика. 10. Гончарство. 11. Морфолог. 14. Тандем. 16. Надра. 17. Агава. 23. Бокс.